

Мараи је изузетна фигура свог века, морални узор за сва времена. Видео је јасно, знао да се не могу правити компромиси; извукао је последице које су биле тешке и за њега самог: писац је изван свог језика провео, у добровољном изгнанству, четрдесет година!

Мараи започиње писање дневника 1943. године, с великим искуством оствареног писца. Бива ухваћен у замку и те страсти се неће ослободити, нити ће то штети, све до смрти. Дневничке белешке се гомилају из године у годину, чак и онда (првих година емиграције) када ништа друго не пише... корпус дневника постаје непрегледан. Свестан да обимни *Дневник* нема изгледа да буде штампан, сâм Мараи прави избор: обим дневничких бележака од око 150 страница годишње своди на 20-30 одабраних страна. И започиње публикување таквог избора. Једино је после смрти писца објављен цео *Дневник 1984-89*. Такође је започето издавање оних страница, које су из ранијих издања изостављене, под насловом *Оно што је из Дневника изостављено* (пет књига у периоду од 1992. до 2001. године).

Када сам, крајем 2001. године, сазнао да је изашао из штампе нови том раније изостављених записа (1950-52), могао сам привести крају и овај период, избрати, превести и нагомилане преводе одложити за неко будуће објављивање код нас. За период 1943-52 већ је прикупљено за две књиге. Наравно, издавача код нас нема: ко ће то и када, да ли ће уопште пожелети да штампа? Још ми је доступна последња књига *Дневника*. Она није скраћивана, објављени су потпуни записи (1984-89). Тако је окончан једино могућ избор и превод у овом тренутку.

Мараи је, деценијама истрајно исписујући дневничке белешке, остварио своје најпотпуније и највеће дело: драматичан спој живота и уметности, између њих се сме ставити знак једнакости. Због тога ово велико дело није само дневник, већ се у читалачкој свести постепено преобликује, с правом, у други жанр – у роман. И *Дневник* је већ данас, мирне душе се може тврдити, један од најбољих „романа“ мађарске књижевности, један од великих романа XX века.

САВА БАБИЋ, преводилац

ISBN 86-83907-20-1

9 788683 907205 >